

РЕЦЕНЗИЯ

на дисертационния труд на **Яна Стефанова Василева** на тема „**Приложение на графичния дизайн за нуждите на модната индустрия**” за присъждане на образователна и научна степен „Доктор” в професионално направление 8.2 - „Изобразително изкуство”.

Рецензент: проф. Тодор Варджиев
Национална Художествена Академия
Факултет за изящни изкуства
Специалност „Книга и печатна графика”

Представеният за рецензиране докторантски труд на тема: „Приложение на графичния дизайн за нуждите на модната индустрия”, разработен от Яна Стефанова Василева представлява сериозно, задълбочено и прецизно изследване на проблемите за взаимовръзката между продуктите на графичния дизайн и модата, което следва да се определи като истински успех за неговата авторка.

Зад задълбочената докторанска разработка стои солидна професионална подготовка. Яна Василева е със сериозно образование в областта на изобразителните изкуства. Тя е завършила Художествената гимназия в София, а после бакалавърска и магистърска програма в НХА, специалност “Книга и печатна графика”. Още като ученичка е била на специализация в училище по изкуствата в град Бат, Англия, а като студентка - по програма Еразъм в Galway-Mayo Institute of Technology в град Галауей, Ирландия. За възрастта си има и не малко придобит трудов опит като преподавател в средни училища, частен колеж “София” и най-вече в последната година и като асистент на НБУ. Натрупаните квалификация и опит определено са помогнали на докторантката в нейната творческа дейност и наред с докторската дисертация, тя има значително количество научни публикации – десет на брой.

Докторската дисертация на Яна Василева е развита в обем от 158 страници и включва увод, три логически взаимосвързани глави, заключение, списък на използваната литература и приложения. Освен анализ, издиганите и защитавани тези са изградени и чрез подходящо избран визуален материал. Проучен и отразен е солидно количество емпиричен материал, който свидетелства за стремеж към системност и

изчерпателност по отношение на разглежданите проблеми в работата. Езикът е ясен, а стилът - издържан и професионален.

Представен е автореферат, който отговаря на съдържанието и структурата на дисертационния труд.

В първа глава на дисертацията е осъществен анализ на проблема за приложението на различни рекламни материали в модната индустрия и ролята, която те изпълняват за популяризирането на модните колекции.

Акцентът е поставен върху изследване на графичното проектиране на запазени знаци за модна марка и дизайн на корпоративна реклама. Ясно е дефинирана ролята на логото за популяризирането на модните колекции и подробно е разкрита силата на неговото въздействие върху крайните потребители. Детайлно е анализирана символиката, вложена в логотипите на едни от най-известните модни марки и хронологично е разгледано развитието на запазения им знак през годините. Подробно са изследвани основните елементи, участващи в изграждането на композицията и е коментирана ролята на цвета, шрифта и силуета за създаване на цялостната визия на логотипа. Издирени и представени са подходящи примери за нестандартни запазени знаци и поместването им в печатни реклами. Разгледани са различни примери за корпоративен дизайн, които са подбрани според тяхната насоченост към определени таргет групи.

В дисертацията са разгледани проблемите, свързани с постепенното навлизане на графичния дизайн в творчеството на модните дизайнери и широкото приложение на двуизмерните компютърни програми в изработката на модни скици, кройки и десени. Анализирано е превръщането на компютърния софтуер, предназначен за графичен дизайн, в основно изразно средство при изграждане на модната скица. Тази тенденция неминуемо се отразява върху метода на работа на дизайнерите и спомага за развитието на нови направления в модната илюстрация. В подкрепа на това твърдение са представени примери на дизайнери, които широко използват цифрови фотоапарати, скенери и таблети в своята работа. Те комбинират ръчната си рисунка с компютърно генерирани образи. Посочени са редица водещи автори, които обработват своите сканирани рисунки с компютърните програми Photoshop и Illustrator, като влагат различни ефекти, филтри и текстури, за да обогатят модните си скици.

Изследвана е тенденцията, според която техниката за комбиниране на векторни и растрерни изображения при изработката на модните илюстрации се превръща в масова практика. Описани са постижения на автори, които директно рисуват своите модни скици на таблет като

използват различни четки и текстури. Показано е творческото съчетаване на възможностите на компютърния софтуер и дизайнерските умения при реализацията на модните скици, което се отразява върху стила на работа на твореца и довежда до обособяване на нови тенденции в модната илюстрация.

Особено внимание е отделено на изследването на проблема за приложението на графичния дизайн в текстилната индустрия. Използването на специализиран софтуер в проектирането на десени и щампи е широко разпространена световна практика. Модните дизайнери се възползват от възможностите на изброените програми, за да проектират авторски десени и да създават компютърни симулации на различни по цвят и структура платове.

Авторката прави обобщението, че повлияни от стилистиката, характерна за рекламната графика, художниците влагат стилизация на формата и постигат яснота на контура - специфично за приложната графика и плаката. В подкрепа на издигнатата теза са представени убедителни примери за компютърно проектирани десени, успешно внедрени в производството на водещи текстилни предприятия. Описани са модни колекции богато десенирани от дигитални щампи. Изведени са функциите на една от най-масово използваните в производството тясно специализираната компютърна програма Pointcarre, чието основно предназначение е да подпомага дизайнерите по време на целия процес от проектиране на десените до стана в производството.

Специално са изследвани и анализирани съвременните технологии за печат върху текстил и са посочени възможностите за възпроизвеждане на дизайнерските графични проекти върху различни тъкани.

В този контекст е разгледано развитието на едно от първите сдружения на художници, работещи в сферата на дигиталния печат върху текстил „Десет шведски дизайнери” и хронологично е проследено творчеството на неговите членове. Ясно са дефинирани технологичните особености на дигиталния и ситопечат, както и техниките на трансферния и симулационен печат, при които се извършва директен пренос на данни от компютъра към принтерното устройство. Дадени са подходящи примери за модни колекции, изработени посредством изброените печатни технологии. Описани са положителното въздействие на съвременните дигитални технологии върху работата на модните дизайнери за по-бързото и лесно реализиране на идейните им проекти.

Във втора глава на дисертационния труд, анализът и интерпретациите са в посока на друг, особено значим аспект на приложението на графичния дизайн в модната индустрия и по-конкретно проектиране на

портфолио за мода. Изведена е закономерността за представителната функция на рекламните каталози при лансиране на модните колекции и успешната им реализация на пазара. Обоснована е важната роля на графичното оформление на портфолиото за презентиране творчеството на модния дизайнер пред производителите на облекла и представянето на новите модели на конкурси и дефилета. Ясно са обособени задължителните елементи в изграждането на портфолио и са проследени етапите на графичното проектиране на портфолио за мода.

Наблегнато е върху засиленото използване на програмите за графичен дизайн при проектиране на портфолио за мода. Особено място е отделено на програмата InDesign, предназначена за дизайн на книги, вестници, списания и каталози при реализацията на модно портфолио. Систематизирани са основните ѝ функции и подчиняването им за проектиране на модно портфолио. В подкрепа на изложената теза са избрани убедителни примери за модно портфолио, създадени в описаните програми.

В трета глава на дисертационния труд е отделено внимание на анализа на алтернативните направления в модната индустрия като са разгледани най-новите направления в модата: биомода, екомода и трешън. В настоящата глава се разглежда прилагането на екологично чисти материали в модната индустрия и влагането на отпадъчни продукти за създаване на модни облекла и аксесоари.

Посочени са автори, които работят в областта на екомодата и създават модели от рециклирани материали. Подробно са класифицирани различните биокултури и техниките за тяхното производство. Много силен момент е позоваването на редица водещи модни марки, получили сертификат за качество на своята продукция. Представени са колекции на дизайнери, работещи в областта на екомодата и са описани ревюта, проведени под надслов „Да спасим планетата”. Специално внимание е отредено на дизайнери, изработващи своите модели от рециклирани опаковки, вестници, списания, билбордове и други използвани печатни реклами. Посочени са български и световни марки, тясно специализирани в производството на облекла и аксесоари от рециклирани рекламни материали.

Основните тези в дисертационния труд са подкрепени с добре подбрани и където е необходимо хронологично подредени цветни примери, почерпени от различни източници. Представеният снимков материал е внимателно класифициран, за да може по най-добрия начин да онагледява посочените примери. За по-голяма изчерпателност фигурите са обособени в самостоятелно книжно тяло - цветно приложение, което придружава дисертационния труд. То е изключително професионално оформено и

подредено. По отношение на съдържанието дисертацията е добре структурирана като подробно са изложени материалите, събрани по време на проучването на всяка тема.

Силен аргумент в подкрепа на основните твърдения са описаните посещения на модни изложения и проведени разговори по темата с водещи производители на модни облекла в България. Основните проблеми, застъпени в дисертационния труд са били коментирани със специалисти в областта на модния дизайн на международни конференции и впоследствие публикувани в престижни специализирани издания.

Дисертационният труд на Яна Василева представлява едно обстойно научно изследване на различните аспекти за приложението на графичния дизайн в модната индустрия, което за първи път в България засяга тези проблеми. Публикуването на труда ще обогати учебната литература и помощните материали, използвани за подготовката на студентите по моден дизайн и ще допринесе за по-добрата им реализация. Засегнатите проблеми представляват интерес както за обучаващите се, така и за активно действащите дизайнери и производители на облекла.

Приносните моменти, изведени от докторантката наистина отразяват постигнатото от нея и дори може да се каже, че са скромно формулирани, доколкото подобно изследване у нас не е известно.

В заключение, след като се запознах с дисертационния труд „Приложение на графичния дизайн за нуждите на модната индустрия”, изготвен от Яна Василева, ясно и категорично изразявам своето мнение за положителния принос на представения труд в областта на графичния дизайн и модата. По отношение на съдържанието давам своята положителна оценка и изразявам своята пълна подкрепа във връзка с кандидатурата на Яна Василева за присъждане на образователна и научна степен „Доктор”.

проф. Тодор Варджиев